

Tisdagen den 6 mars

Kl. 15.00

§ 1 Justerades protokollet för den 26 februari.

§ 2 Meddelande om val

TALMANNEN:

Jag får meddela att vid morgondagens sammanträde val kommer att företas av ombud och suppleanter i Europarådets parlamentariska [rådgivande] församling.

§ 3 Om åtgärder för att göra arbetslösa ungdomar mera villiga att acceptera erbjudna arbeten

Arbetsmarknadsministern ROLF WIRTÉN erhöll ordet för att besvara *Bo Turessons* (m) den 15 februari anmälda fråga, 1978/79:358, och anförde:

Herr talmán! Bo Turesson har frågat mig om jag är beredd att medverka till ökad kunskap om i hur stor omfattning ungdomar tackar nej till erbjudna arbeten samt orsakerna härtill. I frågan ligger också om jag är beredd att medverka till att undanröja orsakerna till ett eventuellt sådant förhållande.

Utgångspunkten för vår sysselsättningspolitik är att envar som så önskar skall kunna få ett arbete som passar hans eller hennes önskemål. Arbetsförmedlingen har detta som mål i sitt arbete. Möjligheterna att nå detta mål varierar emellertid med tillgången på lediga arbeten.

Under senare år har som bekant antalet lediga arbeten varit få. De arbetssökande har således haft små valmöjligheter. I en uppåtgående konjunktur bör detta förhållande förbättras.

Studier som AMS gjort över de lediga platserna visar att ett mycket ringa antal av dem har den karaktären att de inte ställer särskilda krav på yrkeskunskande, erfarenhet, viss ålder m. m. Å andra sidan saknar en mycket stor del av de arbetslösa ungdomarna just yrkeskunskande och erfarenhet. För flertalet av de lediga arbetena fordras alltså kvalifikationer som de arbetslösa ungdomarna saknar. Å andra sidan skall det inte förnekas att många av de ungdomar som lämnar skolan har en orealistisk bild av arbetslivet och dess villkor. Det förekommer därför att man tackar nej till ett arbete som inte motsvarar de förväntningar man ställt upp. Efter det att en arbetsförmedlare har klagjort för den sökande att drömjobbet inte går att få omedelbart brukar denne ha en mer realistisk inställning till sina möjligheter. Denna process tar emellertid tid, och under perioden kan det inträffa att den arbetssökande

*Meddelande om
val**Om åtgärder för
att göra arbetslösa
ungdomar mera
villiga att acceptera
erbjudna arbeten*

*Om ökade medel
till det regionalpo-
litiska jordbruks-
stödet*

missar ett eller flera arbeten.

Trots en viss uppgång i antalet lediga platser är arbetslösheten fortfarande hög. Detta förhållande är oroande. Vi vet samtidigt ytterst litet om i vilken utsträckning arbetsgivare tackar nej till ungdomar eller ungdomar tackar nej till erbjudna arbeten. Jag har därför beviljat ungdomsdelegationen 200 000 kr. för att studera dessa frågor. Delegationen kommer i samarbete med AMS att genomföra denna undersökning under våren.

BO TURESSON (m):

Herr talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för svaret på min fråga.

Vi är väl överens om att detta är ett allvarligt problem. Jag har, som jag nämnde i frågan, vid flera tillfällen hört företagare på olika håll i landet diskutera detta problem och oroa sig för det. Jag har hört företagare som har kunnat nyanställa tiotals personer och som har fått anvisning på lämpliga människor, men vederbörande har inte velat ta jobbet.

Detta är skadligt för vårt samhälle, eftersom vi härigenom inte utnyttjar den värdefulla resurs som mänsklig arbetskraft är, när den så uppenbart behövs som i det fall jag åsyftar. Men det är skadligt också för ungdomar, och för människor över huvud taget, att inte få uppleva den tillfredsställelse som följer av att man känner att man kan klara sig själv genom eget arbete. Det är därför bra att arbetsmarknadsministern nu ger möjlighet till ett studium av dessa frågor, och på grundval av det kan vi få bättre möjligheter att bedöma vilka åtgärder som kan behöva vidtas. Jag är därför t. v. nöjd med svaret, och jag hoppas det skall leda till positiva resultat.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 4 Om ökade medel till det regionalpolitiska jordbruksstödet

Jordbruksministern ERIC ENLUND erhöll ordet för att besvara *Jan-Ivan Nilssons* (c) den 16 februari anmälda fråga, 1978/79:363, och anförde:

Herr talman! Jan-Ivan Nilsson har frågat mig om jag avser att omgående för innevarande budgetår tillföra stödet till lantbruksföretag m. m. i vissa glesbygder ökade medel så att verksamheten kan fortsätta och att för kommande budgetår kraftigt öka medelsramen härför.

Det särskilda stödet till lantbruksföretag m. m. i vissa glesbygder infördes den 1 juli förra året. Syftet med stödet är att främja sysselsättningen i de delar av vårt land där förutsättningarna för ett livskraftigt näringsliv är mindre goda och där som följd härav befolkningen i aktiv ålder minskar starkt. Stödet utgår i form av statsbidrag och statliga kreditgarantier. För innevarande budgetår disponeras 10 milj. kr. för vardera ändamålet.

Sysselsättningsutredningen och glesbygddelegationen har lämnat förslag till förstärkningar och förändringar av stödet bl. a. i fråga om samordning med andra glesbygdsinsatser. Dessa frågor kommer att behandlas i den proposi-

*Om ökade medel
till det regionalpo-
litiska jordbruks-
stödet*

tion om regionalpolitiken som regeringen avser att förelägga riksdagen inom kort. Även frågan om resurserna för stödet för nästa budgetår kommer att behandlas där.

Intresset för det nya stödet har varit glädjande stort. Lantbruksstyrelsen har också begärt vissa ökningar av ramarna för kreditgarantier och bidrag. I avvaktan på propositionen och riksdagens behandling av denna har jag inte för avsikt att föreslå regeringen någon förstärkning för innevarande budgetår. Några större nackdelar härav behöver enligt min mening inte uppkomma för verksamheten. Vissa beslut om stöd kan bli försenade någon månad. Lantbruksnämnderna har dock alltid möjlighet att medge att projekt får påbörjas innan stöd formellt kan beviljas.

JAN-IVAN NILSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min fråga.

Också statsrådet understryker att utvecklingen har gått snabbt på det här området och att stödet har omfattats av ett mycket stort intresse. Såsom sägs i svaret har sysselsättningsutredningen och glesbygdsdelegationen föreslagit förstärkningar av stödet. Statsrådet är således medveten om att medel saknas för att verksamheten skall kunna utvecklas under innevarande år med den kraft som erfordras.

Det är mot den bakgrunden beklagligt att statsrådet inte avser att under innevarande budgetår föreslå förstärkningar. En sådan åtgärd skulle kunna förhindra att negativa effekter uppstår. Statsrådet medger att det blir förseningar i fråga om beslut om stöd, men han pekar på att det finns möjligheter för lantbruksnämnderna att medge att projekt får påbörjas innan stöd formellt kan beviljas. En förutsättning för detta måste då vara att tillräckliga medel tilldelas nämnderna för nästa budgetår. Svaret innebär att man får acceptera att verksamheten kommer att fördröjas.

När man nu kan notera de positiva effekterna av detta stöd – det har sagts att det var det bästa som har hänt glesbygderna och de traditionella näringarna inom de här områdena – tycker jag det är märkligt att man inom regeringen inte är angelägen om att stödet får utvecklas. Nästan varje annat alternativ är ju dyrare och således negativt ur samhällsekonomisk synpunkt. Andra alternativ upplevs också negativt av dem som berörs. Jag tycker därför att statsrådet borde än en gång överväga att på tilläggsstat medge ytterligare medel.

Jag kan alltså inte tacka för svaret med alltför glatt hjärta, när nu statsrådet svarat negativt i fråga om det första ledet av min fråga. Statsrådet säger inte heller någonting direkt positivt om omfattningen av de resurser han avser att föreslå för kommande budgetår. Jag vill ändå tolka svaret så att det finns en positiv ton i det. Den sista meningen i svaret, i vilken det framhålls att lantbruksnämnderna har möjlighet att bevilja stöd i avvaktan på kommande medel, är kanske en indikation på att betydligt ökade medel kommer att föreslås.

Jordbruksministern ERIC ENLUND:

Herr talman! Att jag har en positiv inställning i denna fråga är förvisso en riktig tolkning av mitt svar.

Nu sade jag i mitt svar att jag bedömer läget så, att inga större nackdelar skall behöva uppkomma för verksamheten på grund av att vi inte lägger fram något förslag om förstärkningar när det gäller innevarande budgetår. Propositionen med förslag till tilläggsbudget III behandlas normalt inte av riksdagen förrän i månadsskiftet maj-juni, och medlen kan därför inte disponeras av lantbruksnämnderna förrän tidigast i början av eller i mitten av juni, och då återstår bara ett par veckor till den 1 juli, när de medel som anslås genom den regionalpolitiska propositionen blir tillgängliga.

JAN-IVAN NILSSON (c):

Herr talman! Även jag känner till den formella gången och vet att tilläggsbudgeten behandlas relativt sent, men om statsrådet i dag hade sagt att han har för avsikt att föreslå ytterligare medel kunde lantbruksnämnderna med större tillförsikt ta statsrådets rekommendation på allvar, att man har möjlighet att medge att projekt får påbörjas, innan stöd formellt kan beviljas. Nu vet vi ingenting om omfattningen av kommande budgetårs resurser. Detta tycker jag inte är fullt tillfredsställande. Svaret hade alltså kunnat vara mera positivt. Men får jag tolka statsrådets senaste inlägg så, att medlen för nästa budgetår i stort sett kommer att anpassas till den aktuella efterfrågan?

Jordbruksministern ERIC ENLUND:

Herr talman! Det är nog en vanlig ordning att man innan propositionerna läggs fram inte ger offentlighet åt de eventuella förstärkningar som kommer att föreslås.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 5 Om fortsatt drift av Karpalunds Sockerbruk

Jordbruksministern ERIC ENLUND erhöll ordet för att i ett sammanhang besvara dels *Bo Lundgrens* (m), dels *Börje Nilssons* (s) den 26 februari anmälda frågor, 1978/79:364 resp. 374, och anförde:

Herr talman! Bo Lundgren och Börje Nilsson har frågat mig om jag är beredd att vidta åtgärder för att rädda driften vid Karpalunds Sockerbruk.

Regeringen uppdrog den 5 oktober 1978 åt statens jordbruksnämnd att efter överläggningar med företrädare för sockerbetsodlarna och sockertillverkningen samt konsumentdelegationen avge förslag om den närmare utformningen av prisregleringen för sockerbetor och socker för tiden efter den 30 juni 1979. Förslagen skulle utformas med utgångspunkt i riksdagens beslut om nya riktlinjer för jordbrukspolitiken. Vid analys av sockertillverkningens strukturella och ekonomiska förhållanden skulle särskilt undersökas

förhållandena vid sockerbruket i Karpalund. I uppdraget uttalades vidare att regeringen förutsätter att i avvaktan på resultatet av dessa överläggningar inga sådana beslut eller åtgärder genomförs som kan förändra sockerindustrins nuvarande struktur.

Jordbruksnämnden har med anledning av uppdraget till regeringen nyligen lämnat förslag om den närmare utformningen av prisregleringen för sockerbeter och socker för tiden efter den 30 juni 1979. I vad gäller sockerbruket i Karpalund finner nämnden efter överläggningar med de nyssnämnda parterna att en nedläggning av bruket i Karpalund efter 1979 års betkampanj inte medför några påtagliga negativa konsekvenser för livsmedelsproduktionen och livsmedelsberedskapen. Frågan bör därför enligt nämnden, förutom från företagsekonomisk synpunkt, främst avgöras från sysselsättningspolitiska, regionalpolitiska och allmänekonomiska utgångspunkter. Eftersom dessa frågor faller utanför nämndens verksamhetsområde, bör enligt nämnden den övergripande prövningen göras av regeringen.

Frågan om Karpalunds Sockerbruk prövas f. n. inom regeringskansliet och kommer att tas upp i vårens proposition om reglering av priserna på jordbruksprodukter.

BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka jordbruksministern för svaret. Den nedläggning av Karpalunds Sockerbruk, som Sockerbolaget tydligt eftersträvar, motiveras uppenbarligen främst med att man har en överkapacitet som bedöms bli större med tanke på en minskande sockerkonsumtion och den minskade importandelen på 10–15 % av sockerkonsumtionen som beslutades av riksdagen år 1977.

Vilka skäl talar då mot en nedläggning av just Karpalunds Sockerbruk? Kanske detta är det mest intressanta, inte minst för oss som företräder den region det rör sig om. Först kommer självfallet sysselsättningspolitiska och regionalpolitiska hänsyn. En nedläggning kommer att drabba ett antal anställda vid bruket, sekundärt även många andra människor. Enligt kommunens beräkningar kommer uppemot 400 personer att få problem på grund av en nedläggning av Karpalunds Sockerbruk. Det enda sockerbruket i Kristianstads län – vilket skall jämföras med att det finns flera sockerbruk i Malmöhus län – kommer att läggas ned, vilket bidrar till en regional obalans i Skåne. Det kan komma att leda till minskad betodling på en för betodling bra anpassad mark. Dessutom kan det noteras att statens industriverk i en utredning 1976, nr 4, för sin del ansåg att svensk sockerindustri skulle kunna bli konkurrenskraftig på sikt och att man därför snarare borde öka sockerbetsarealen.

Slutligen kan ytterligare ett motiv anföras, nämligen att man av sockerbeter kan framställa etanol, som kan vara ett alternativ till energiproduktion eller till annat i framtiden i detta land. Man kan alltså ha en alternativ produktion, vilket man bör ta hänsyn till när det gäller bedömningen av denna fråga.

Finns det något sätt på vilket man kan klara av att bibehålla Karpalunds

*Om fortsatt drift
av Karpalunds
Sockerbruk*

*Om fortsatt drift
av Karpalunds
Sockerbruk*

Sockerbruk, exempelvis utan ett statligt stöd? Personligen ifrågasätter jag om det finns anledning för oss att utifrån de biståndspolitiska skäl som är huvudmotivet bibehålla den svenska sockerimporten på en sådan nivå, 10–15 % av konsumtionen, som riksdagen tidigare har beslutat om. Huvudparten av denna import kommer från Cuba, ett land som av olika andra skäl inte borde vara föremål för biståndspolitiska insatser. 1978 kom nästan hälften av sockerimporten från Västtyskland.

Jag skulle vilja fråga jordbruksministern om det finns anledning att importera socker till Sverige från Cuba och Västtyskland för att på det viset riskera sysselsättningen i Sverige, speciellt som det sockeravtal som nu gäller och som Sverige har gått med på inte innebär några åtaganden i fråga om import, vilket tidigare sockeravtal har gjort.

BÖRJE NILSSON (s):

Herr talman! Jag har ställt min fråga till jordbruksministern mot bakgrund av att en nedläggning av Karpalunds Sockerbruk kan få allvarliga konsekvenser för sysselsättningen och jordbruksnäringen i östra Skåne. Direkt berörs 165 anställda, vilka nu ganska länge fått leva i ovisshet om sina jobb. Alla förstår hur pressande det kan vara, särskilt med hänsyn till att det inte finns någon alternativ sysselsättning i Kristianstadsområdet. Arbetsmarknadsläget är ytterst besvärligt i hela östra Skåne. Därför är det också viktigt att slå vakt om varje arbetstillfälle.

Som jag ser saken finns det ingen anledning att nu lägga ned driften vid Karpalund. Sockerbolaget är inte något s. k. krisföretag. Tvärtom lämnar företaget ett kraftigt förbättrat vinstresultat för det senaste året. Överskottet ökade från 158 milj. kr. till 220 milj. kr. Utdelningen till aktieägarna ökade från 24 till 28 milj. kr.

Man ställer sig frågan: Vill man lägga ner Karpalund och därmed göra hundratals människor arbetslösa enbart för att öka utdelningen till aktieägarna? Ja, det förefaller så. Jag tar bestämt avstånd från ett sådant handlande. Sockerbolaget måste ta ett ansvar för sina anställda och för den bygd där det verkar. Detta måste regeringen göra klart för Sockerbolaget.

Jag har velat göra denna korta beskrivning av situationen, eftersom jordbruksministern nu, som han säger i sitt svar, har avgörandet i sin hand. Enligt statens jordbruksnämnd skall Karpalunds framtid bestämmas utifrån sysselsättnings-, regional- och allmänpolitiska utgångspunkter, och jag tycker att ett sådant avgörande bör vara ganska enkelt med hänsyn till att arbetsmarknadsläget är mycket allvarligt i östra Skåne. Jag vill påstå att det är ett av de svårast utsatta områdena i landet.

Jordbruksministern säger nu i sitt svar att frågan om Karpalunds Sockerbruk f. n. prövas inom regeringskansliet och kommer att tas upp i vårens proposition om regleringen av priserna på jordbrukets produkter. Det svaret får vi naturligtvis respektera – denna fråga bör tas upp i det sammanhanget. Men det är nödvändigt att vi får ett besked om Karpalund. Det kan inte accepteras att de anställda och deras familjer skall leva i ovisshet om sina jobb. Beslutet kan bara bli ett, nämligen att driften skall fortsätta vid

Karpalund, och jag hoppas verkligen för de anställdas och för bygdens skull att statsrådet kommer fram till samma slutsats i sin proposition.

Jordbruksministern ERIC ENLUND:

Herr talman! Bo Lundgren tog i sitt inlägg upp frågan om utrymmet för import av socker från u-länderna. Jag vill först erinra om att Sockerbolaget för sin del har hävdad, att importbehovet i och för sig inte har någon betydelse för frågan om nedläggning av Karpalund. Bolaget skulle ha samma syn på denna fråga, även om vi hade en hundraprocentig självförsörjning i vad gäller socker.

Jag vill vidare erinra om att det beslut som riksdagen fattade 1977 angående nya riktlinjer för jordbrukspolitiken m. m. bl. a. innebär att sockerbetsarealen skall avpassas så att den vid normalskörd ger ett importutrymme motsvarande 10–15 % av vår totala sockerkonsumtion. Detta importutrymme fastställdes främst med hänsyn till u-ländernas behov av export. Jordbruksutskottet uttalade i sitt betänkande, att det för egen del också fann skäl tala för att den inhemska sockerbetsodlingens omfattning avpassas så att ett tillfredsställande utrymme lämnas för import från u-länderna. Beslutet om sockerproduktionen fattades av en helt enig riksdag.

Jag vill vidare beträffande vad Börje Nilsson framhöll peka på att jag i mitt svar sade att frågan f. n. prövas inom regeringskansliet. Jordbruksnämnden har låtit expertis från arbetsmarknadsstyrelsen göra en samhällsekonomisk analys av konsekvenserna av en nedläggning. Härav framgår att det för de fyra första åren efter en nedläggning uppstår en viss samhällsekonomisk vinst. Men regeringen har nu att pröva om åtgärder av bl. a. sysselsättnings- och regionalpolitiska skäl bör vidtas, och det är det svar som jag för dagen kan ge.

BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Som jag sade i mitt första anförande finns det enligt min uppfattning även andra skäl som talar för ett bibehållande av Karpalunds Sockerbruk. Jag syftar dels på statens industriverks utredning, som rimligen bör ha någon bakgrund och som kan tas till intäkt för att man borde bibehålla bruket, dels på möjligheterna till alternativ produktion, som jag förutsätter att jordbruksministern också kommer att väga in i ett slutligt ställningstagande.

Riksdagens beslut om importutrymmet fattades i ett läge när man inte var riktigt medveten om vilka konsekvenser det skulle kunna få för den svenska sysselsättningen. Jag frågar mig för det första – och det har vi från moderata samlingspartiet också ifrågasatt – om det finns anledning för Sverige att för ett u-land som Cuba, som kan bedriva krig på andra håll i världen, ge utrymme för import av socker av biståndspolitiska skäl. Jag har för det andra ifrågasatt, om det finns anledning att importera socker från andra länder, av typen Västtyskland, och därmed riskera svensk sysselsättning. Här kommer också en annan synpunkt in. Vi ger i dag stöd till sockerbruken på Gotland och Öland, dvs. de sockerbruk där det enligt Sockerbolaget är närmast till hands

Nr 96

Tisdagen den
6 mars 1979

*Om fortsatt drift
av Karpalunds
Sockerbruk*

*Om djursjukhusens
finansiering*

att lägga ned driften. Detta kan innebära att Karpalund ligger i riskzonen. Det är just så som jag anser att samhälls- och regionalpolitik inte får bedrivas.

BÖRJE NILSSON (s):

Herr talman! Som jag sade tidigare, respekterar jag det besked som jordbruksministern har lämnat här i dag. Frågan skall alltså nu avgöras utifrån sysselsättningspolitiska och regionalpolitiska aspekter. Därvid måste man naturligtvis se till arbetsmarknadsläget i östra Skåne, och gör man det, tror jag inte det är svårt att fatta ett beslut om Karpalund. Det är som sagt bekymmersamt när det gäller sysselsättningen för hela östra Skåne, och vi måste slå vakt om varje arbetstillfälle.

Jordbruksministern ERIC ENLUND:

Herr talman! Eftersom Bo Lundgren återkommer till frågan om från vilka länder import till Sverige av socker förekommer, vill jag erinra om att importen av socker inte enbart kommer från Cuba – och det har också Bo Lundgren påpekat. Under 1976 utgjorde visserligen importen från Cuba en betydande del av den totala importen till Sverige. Under 1975 var emellertid även importen från Dominikanska republiken betydande, och under 1977 var den största exportören till Sverige Brasilien, följt av Dominikanska republiken och Cuba.

När det sedan gäller den bedömning som regeringen nu skall göra av denna fråga, kommer vi självfallet att väga in regionalpolitiska, sysselsättningspolitiska och allmänekonomiska synpunkter i den bedömningen.

BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Jag tackar jordbruksministern för det beskedet. Jag hoppas också – det är väl ganska naturligt – att man i samband med denna frågas prövning förutsätter att samma sak kommer att gälla som vid jordbruksnämndens prövning, dvs. att regeringen förutsätter att inga beslut eller åtgärder genomförs som nu kan förändra sockerindustrins struktur och att man på det viset alltså kommer att få en ordentlig och ingående prövning av denna fråga. Jag är liksom Börje Nilsson övertygad om att man då utifrån alla utgångspunkter kommer fram till att man bör bibehålla bruket även i fortsättningen.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 6 Om djursjukhusens finansiering

Jordbruksministern ERIC ENLUND erhöll ordet för att besvara *Ingrid Sundbergs* (m) den 26 februari anmälda fråga, 1978/79:369, och anförde:

Herr talman! Ingrid Sundberg har frågat mig om en proposition om djursjukhusens finansiering kommer att läggas fram i vår.

Det betänkande som djursjukhusutredningen avlämnade i juni 1978 har

remissbehandlats. Härvid har framförts synpunkter som kräver bearbetning och ytterligare överväganden inom regeringskansliet. Det är därför inte möjligt att lägga fram en proposition om djursjukhusens finansiering i vår.

INGRID SUNDBERG (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka jordbruksministern för svaret.

I årets förteckning över propositioner som är avsedda att läggas fram av folkpartiregeringen står det "cv." efter Djursjukhusens finansiering. Därav min fråga.

Herr talman! Svaret gjorde mig bedrövad – och med mig hundratusentals personer i vårt land. Gång efter gång har djurägare sett fram mot en lösning av frågan hur vården av sjuka djur skall kunna finansieras. Flera gånger, ofta i samband med byte av jordbruksminister, har man sett en lösning – och så har frågan fallit.

Trepartiregeringens jordbruksminister tillsatte en utredning. Dess betänkande har varit på remiss, och ingen trodde väl annat än att resultatet äntligen skulle bli ett förslag till riksdagen, ett förslag med innebörden att våra sjuka husdjur skulle få den vård de behöver utan att djurägarna drabbas av mycket stora kostnadsökningar. Personalen på sjukhusen skulle också få bättre arbetsförhållanden.

Antingen saknar jordbruksministern kännedom om de verkliga förhållandena vid våra djursjukhus, eller också sätter han vården av sjuka djur långt ner på önskelistan. En bil som är försäkrad kan lagas utan att bilägaren drabbas av orimliga kostnader. När det gäller djurens rätt till sjukvård är inte förhållandet så i dag. Utredningen har föreslagit en avgift på djur och hästar samt på industritillverkat foder, och den avgiften skulle samlas i en fond. Förslaget innebär alltså inte att man skulle ta ur den hårt ansträngda statskassan för att låta djurskyddslagen bli praktiskt genomförbar.

Jag syftar med djurskyddslagen på bestämmelserna om djurägarnas ansvar för att sjukt eller skadat djur omhändertas för erforderlig omvårdnad. Husdjuren har sedan urminnes tider en social funktion, och liksom för andra sådana funktioner bör det finnas allmänna medel tillgängliga för att vid behov avlasta djurägarna, och inte minst att låta djursjukhusens utveckling tekniskt och personellt följa med i den allmänna standardutvecklingen och ökningen av djurbeståndet i samhället. Vi har i dag över 600 000 hundar, troligtvis ännu flera katter och 60 000 ridhästar, om man medräknar ponnyer. Alla dessa behöver och har rätt till adekvat vård.

Jag vill fråga jordbruksministern: Vad är det i förslaget från utredningen – som jag och även många andra finner uttömmande och föredömligt väl gjort – som förhindrar att jordbruksministern i vår kan lägga fram den *eventuellt* aviserade propositionen?

Jordbruksministern ERIC ENLUND:

Herr talman! Jag är, Ingrid Sundberg, mycket väl medveten om att landets djursjukhus i dag arbetar under hård ekonomisk press och att några av dem

står inför mycket kostnadskrivande investeringar.

Djursjukhusutredningen, som Ingrid Sundberg nämner, konstaterade också att flera djursjukhus har ekonomiska svårigheter. Bilden av djursjukhusens ekonomi är dock inte helt entydig. För att allmänt förbättra djursjukhusens ekonomi har utredningen föreslagit att en särskild djursjukhusfond bildas, såsom Ingrid Sundberg också nämner. Medel till fonden bör enligt utredningen tillskjutas av berörda avnämargrupper, dvs. hund-, katt- och sporthästägare.

Flertalet remissinstanser delar utredningens uppfattning om nödvändigheten av ett finansiellt stöd åt djursjukhusen. Kritik har dock riktats från flera håll, dels när det gäller olika former av finansiering av uppbyggnaden av djursjukhusfonden, dels när det gäller vilka effekter en högre taxenivå skulle ge. Det är därför nödvändigt att vi ytterligare överväger de här frågorna.

INGRID SUNDBERG (m):

Herr talman! Jag är glad över att jordbruksministern här i alla fall uttryckte att han känner till de svårigheter som finns, och jag instämmer givetvis i att förhållandena inte är entydiga. Jag har i min fråga nämnt djursjukhuset i Helsingborg, som torde vara det djursjukhus som i dag arbetar under de svåraste ekonomiska förhållandena. Man hade där mer än 22 000 djur att behandla förra året, i lokaler som egentligen borde vara dubbelt så stora, fem veterinärer delar på ett rum, stallpersonalen har svåra arbetsförhållanden, osv.

Men det är de ekonomiska frågorna det här främst rör sig om. Jag kan inte förstå att jordbruksministern, mot bakgrund av remissinstansernas uttalanden, inte kan lägga fram ett förslag. Visst har vissa av dem uttryckt förhågor för följderna av att man lägger en avgift av 15 öre kilot på industritillverkat foder, men är det någon som tror att någon djurägare som vill att hans hund eller katt skall ha bra föda skulle dra sig för den kostnaden och i stället använda ett sämre foder? Det är bl. a. sådana tankegångar som har förts fram.

Men det har i samband med remissbehandlingen också kommit fram andra förslag, t. ex. att man skulle lägga avgifter på raskatter för att de skulle vara med och betala möjligheterna till en god vård. Man har vidare fört fram tanken på möjligheterna att ta en del av t. ex. totalisatormedel. Jag kan bara nämna att av de 3 000 travhästar som finns i Helsingborgs närhet behandlas årligen 1 600 vid djursjukhuset i Helsingborg.

Det finns även många andra förslag. Det hade väl därför inte varit omöjligt – mot bakgrund av situationen på de största djursjukhusen, där de stora svårigheterna finns, och det faktum att kommunerna kanske inte kan bära bördan att behöva betala större bidrag – att komma med något konkret förslag i den här frågan.

Jordbruksministern ERIC ENLUND:

Herr talman! Utan att ta ställning till de skilda förslagen till en finansiering från djursjukhusfonden vill jag redovisa vad som har anförts vid remissbe-

*Om djursjukhusens
finansiering*

handlingen.

När det gäller förslaget om anskaffning av medel till djursjukhusfonden genom fodermedelsavgifter har det påpekats att foderavgifter ensidigt skulle belasta de djurägare som huvudsakligen använder industritillverkat hund- och kattfoder. Avgiften skulle således drabba mindre än hälften av katt- och hundägarna. Det finns också risk för att avgiften skulle kunna kringgås, t. ex. genom byte av varubeteckning. – Det är de invändningar som har anförts.

När det sedan gäller förslaget om avgiftsbeläggning av sporthästar – också en modell för finansiering som har diskuterats – skulle det innebära ett helt nytt registrerings- och uppbördssystem. Vid den föreslagna kommunala registreringen – om man skulle välja den modellen – skulle det uppkomma en rad praktiska problem. Enligt flera remissinstanser torde de praktiska möjligheterna att genomföra en central registrering vara större. Frågan om registrering av hästar måste därför, enligt min mening, ytterligare övervägas.

Slutligen vill jag också säga några ord om djursjukhusutredningens förslag angående hundavgiften. Under årens lopp har krav i skilda avseenden framförts på ändringar i hundskatteförordningen. Jag vill här erinra om vad skatteutskottet uttalat om orättvisor i nuvarande hundskattesystem och om behovet av en differentierad hundavgift. Frågan om en differentierad hundavgift bereds inom regeringskansliet, och eventuella bidrag till djursjukhusens finansiering från hundägarna får därvid prövas med hänsynstagande till vad skatteutskottet har uttalat.

INGRID SUNDBERG (m):

Herr talman! Det är mycket bra med rättvisa. Men jag tror inte att det är riktigt att driva rättvisekravet så långt att resultatet blir försämring för alla. Jordbruksministern nämnde svårigheten med att alla hundar inte äter industritillverkat foder och att därför inte alla djurägare skulle drabbas av avgiften. Men det är faktiskt så, herr jordbruksminister, att alla hundar inte heller blir sjuka. Det är faktiskt, får man hoppas, endast en mindre del av de djur det gäller som behöver sjukvård vid våra djursjukhus.

Många andra synpunkter har förts fram, och jag nämnde bl. a. förslaget med totalisatormedel. Då säger jordbruksministern att invändningarna varit så stora att det inte finns möjlighet att lägga fram något förslag. Min uppfattning, efter att ha läst sammanställningen av remisserna, är att invändningarna utgör en mycket liten del. De flesta är positiva och betonar nödvändigheten av en lösning av finansieringsproblemet. Det är – det har jag sagt tidigare – med djup besvikelse bortåt en miljon djurägare i Sverige tar emot jordbruksministerns besked i dag i riksdagen.

Jordbruksministern ERIC ENLUND:

Herr talman! Det är helt riktigt att alla remissinstanserna är positiva till en lösning av frågan om djursjukhusens finansiering. Självfallet hör även jag till dem som är positiva. Men om det har riktats kraftig kritik mot de olika

Om snabbare åtgärder mot läkare på grund av felaktiga sjukskrivningar

delförslagen till finansiering av djursjukhusfonden så är det nödvändigt att överväga de synpunkter som anförts innan man lägger fram förslag och vet hur man vill ha det.

INGRID SUNDBERG (m):

Herr talman! Självklart, herr jordbruksminister, är det så. Men det skulle vara intressant att få höra om jordbruksministern i så fall kan meddela om det pågår något arbete för att lösa problemet, eller om vi skall behöva vänta på ytterligare ett byte av jordbruksminister för att sedan börja om med alltsammans igen.

Jordbruksministern ERIC ENLUND:

Herr talman! Arbetet med att bereda den här frågan pågår självfallet inom regeringskansliet.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 7 Om snabbare åtgärder mot läkare på grund av felaktiga sjukskrivningar

Statsrådet HEDDA LINDAHL erhöll ordet för att besvara *Gunilla Andrés* (c) den 8 februari anmälda interpellation, 1978/79:142, till socialministern, och anförde:

Herr talman! Gunilla André har frågat socialministern om han är beredd att vidta åtgärder för att möjliggöra snabbare ingripanden mot läkare som uppenbart missbrukar sin rätt att sjukskriva människor.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på interpellationen.

Den till riks försäkringsverket knutna läkarvårdsdelegationen beslöt i december 1977 att bilda en arbetsgrupp med uppgift att kartlägga förekomsten av förmodade allvarigare felaktigheter i försäkringsärenden, t. ex. ifrågasatt missbruk vid tillämpningen av läkarvårdstaxan och behandlingstaxan och oegentligheter vid utfärdande av läkarintyg om arbetsoförmåga. Gruppen skall lämna förslag till allmänna riktlinjer dels för hur sådana ärenden skall handläggas av försäkringskassorna, dels för samverkansformer mellan försäkringskassorna och riks försäkringsverket, länsläkarorganisationen, socialstyrelsen, medicinalväsendets ansvarsnämnd m. fl. I gruppen ingår representanter för Sveriges läkarförbund, Legitimerade sjukgymnasters riksförbund, socialstyrelsen, medicinalväsendets ansvarsnämnd och riks försäkringsverket.

Gruppen har hittills ägnat sig åt olika problem vad gäller läkares och sjukgymnasters tillämpning av gällande taxor. Utredningsarbetet i fråga om eventuella oegentligheter vid utfärdande av läkarintyg skall emellertid bedrivas parallellt med taxetillämpningsfrågan. Jag kan här också nämna att formulären till läkarintyg nu ses över inom riks försäkringsverket i syfte att

bl. a. underlätta försäkringskassornas bedömning av den försäkrades arbets-
oförmåga.

Enligt medicinalpersonalkungörelsen (1964:428) har bl. a. läkare ett särskilt
disciplinansvar vid försummelse, oförstånd eller oskicklighet i yrkesutöv-
ningen. Medicinalväsendets ansvarsnämnd, som handlägger sådana ären-
den, kan tilldela vederbörande erinran, varning eller återkalla läkarens
legitimation. Även i allmänna läkarinstruktionen (1963:341) finns bestäm-
melser om läkares åligganden. Om en läkare handlar i strid mot vad som
åligger honom kan han dömas till dagsböter eller fängelse i högst sex
månader.

I ansvarsnämnden finns f. n. sex ärenden som gäller läkares sjukskrivning
av patienter. Ärenden av detta slag är mycket arbetskrävande och tidsödande.
Inom ansvarsnämnden väntar man ett ökat antal sådana ärenden, eftersom
försäkringskassorna i bl. a. Stockholm och Göteborg har börjat att kartlägga
förhållandena kring sjukskrivningar.

Regeringen har under senare år anvisat extra medel utöver budgeten för att
göra det möjligt att nedbringa ärendebalansen i ansvarsnämnden. Balansen
har också minskat, nämligen från 656 ärenden år 1975 till 527 år 1977. Under
år 1978 har balansen åter ökat något. Jag förutsätter att socialstyrelsen vid den
interna prioriteringen av olika insatser tar hänsyn till angelägenheten av att
minska antalet ärenden i balans hos ansvarsnämnden.

Av vad jag har anfört framgår att åtgärder har vidtagits för att klarlägga i
vilken omfattning felaktiga sjukskrivningar förekommer. Såväl ansvariga
myndigheter och organ som läkarnas egen fackliga organisation är angelägna
om att komma till rätta med det fåtal läkare som kan misstänkas för
oegentligheter vid utfärdande av läkarintyg om arbetsoförmåga.

GUNILLA ANDRÉ (c):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret på min interpellation.

Vissa yrkesgrupper har allmänhetens och samhällets speciella förtroende.
Det gäller i hög grad läkarkåren. När doktorer ställer diagnos och ger
behandling till vårdsökande ur medicinsk synpunkt har de också att ta
ställning till förskrivning av läkemedel och frågan om sjukskrivning. Det
stora flertalet läkare är synnerligen kunniga och ansvarsmedvetna och
motsvarar väl allmänhetens och samhällets förtroende. Vi har anledning att
vara stolta över vår läkarkår. Men vi kan inte bortse ifrån att bland de ca
15 000 läkare som verkar i vårt land finns det också utövare som missbrukar
förtroendet och som är klart olämpliga att inneha läkartjänst. Dessa personer,
som t. ex. ägnar sig åt oegentligheter vid utfärdandet av läkarintyg om
arbetsoförmåga, är till skada för sjukvårdens anseende, och deras verksamhet
kan få svåra konsekvenser för patienters hälsa och förhindra rehabilite-
ring.

I en nyligen publicerad undersökning har man kommit fram till att en
långtidssjukskrivning ofta är första steget till en definitiv utslagning på
arbetsmarknaden. Redan efter sex veckors sjukskrivning är man i farozon-
nen.

Nr 96

Tisdagen den
6 mars 1979

Om snabbare åtgärder mot läkare på grund av felaktiga sjukskrivningar

Tisdagen den
6 mars 1979

Om snabbare åtgärder mot läkare på grund av felaktiga sjukskrivningar

Vid felaktig sjukskrivning kan det vidare snabbt försvinna stora belopp inom sjukförsäkringssystemet. Det är en form av ekonomisk brottslighet som övriga försäkringstagare får betala.

Uppgifter om "svarta" sjukskrivningar som förekommit har föranlett Läkartidningen att den 21 februari i år ta upp frågan i en ledarartikel. Jag vill direkt citera några meningar: "För varje gång den här sjukskrivningsvalsen dras genom pressen vållas en skada som inte går att reparera. Många patienter känner sitt förhållande till läkaren ömtåligt. Inte så få har lätt att identifiera sig med en patient-läkarsituation som beskrivs i den dagliga tidningen eller etermedias nyhetsprogram.

Redan av den anledningen borde de ansvariga myndigheterna göra bruk av de kunskaper de uppenbarligen förfogar över. Härtill kommer det högst olämpliga att sitta överksam om det nu förhåller sig så illa som t. ex. Ivar Sannefors vid försäkringskassan i Stockholm och Ulf Nicolausson vid socialstyrelsen vill hävda. För varje patient som får en sjukskrivning i stället för diagnos och behandling ökar risken för allvarliga misstag. Dessutom förlorar staten pengar."

Det finns således flera skäl att se mycket allvarligt på de "svarta" sjukskrivningarna. Ett väl fungerande tillsyns- och kontrollsystem måste finnas, som snabbt och effektivt kan gripa in och där rättssäkerheten kan garanteras.

Enligt socialstyrelsens instruktion har styrelsen att särskilt öva tillsyn över den öppna och slutna sjukvården. Det sker genom länsläkarorganisationen och medicinalväsendets ansvarsnämnd.

Som jag ser det är tillsynsfunktionen ett mycket viktigt ansvarsområde, och det är synnerligen angeläget att ärenden kan behandlas skyndsamt och fullständigt. Det får inte förekomma att anmälare måste vänta i årtal på ett utslag och att en anmäld befattningshavare måste gå med hotet om påföljd över sig under så lång tid. Det finns anledning att rikta kritik mot den stora ärendebalansen vid ansvarsnämnden.

Under åren 1975–1977 minskade visserligen antalet balanserade ärenden, men det berodde huvudsakligen på att antalet inkomna ärenden under samma tid gick ner. Under 1978 ökade emellertid antalet inkomna ärenden igen med ca 10 %. Verksamheten har kunnat bedrivas i den omfattning som skett endast genom att en avsevärd övertid förekommit inom kansliet och betydande arbetsinsatser gjorts av jurister utanför socialstyrelsen. Detta förhållande är klart otillfredsställande.

Av budgetpropositionen 1978/79 framgår det att tillsynsverksamheten inte tillhör de av socialstyrelsen prioriterade områdena där ett tillskott av personal är önskvärt.

Då det gäller den regionala tillsynsfunktionen, som utövas av länsläkarna, har föredragande statsråd i budgetpropositionen konstaterat att på grund av vakanser under senare år har belastningen på anslagen varit betydligt lägre än anvisade medel. Därefter anför statsrådet: "Jag räknar med att minst sex läkartjänster kommer att vara vakanta under nästa år." Anslaget till länsläkarorganisationen föreslås därför minska nästa budgetår.

Sammanfattningsvis – medan ärendebalansen ökar minskar länsläkarkåren, och ansvarsnämndens verksamhet tillhör inte det prioriterade området. Därmed torde det vara helt klart att läget ytterligare kommer att förvärras.

När vi här i kammaren får svar på våra interpellationer eller frågor händer det ibland att frågeställaren sätter betyg på svaret. Det tänker inte jag göra. Men jag vill kommentera den mening där en viljeinriktning kan spåras. Statsrådet anför: "Jag förutsätter att socialstyrelsen vid den interna prioriteringen av olika insatser tar hänsyn till angelägenheten av att minska antalet ärenden i balans hos ansvarsnämnden."

Det är en from förhoppning, som jag givetvis delar. Självfallet är jag medveten om att statsrådet inte kan gå in och ge direktiv till socialstyrelsen. Men om vi här i denna debatt kunde vara överens om att socialstyrelsens tillsynsverksamhet är viktig och att den måste fungera på ett bättre sätt, så kanske vi därmed kan påverka socialstyrelsen i önskad riktning.

Något som vi direkt kan påverka är ansvarsnämndens framtida verksamhet och reglerna för samhällets tillsyn över personalen inom hälso- och sjukvården. Medicinalansvarskommittén avgav i fjol våras sitt huvudbetänkande, som sedan har varit ute på remiss. Enligt uppgift bereds ärendet f. n. inom regeringskansliet, och min fråga till statsrådet är: När kan vi förvänta en proposition?

Statsrådet HEDDA LINDAHL:

Herr talman! Jag är ense med Gunilla André om att det är angeläget att komma till rätta med allvarigare felaktigheter vid sjukskrivningar. Inom försäkringskassorna görs också betydande ansträngningar för att spåra upp sådana ärenden. Som Gunilla André har påpekat är detta angeläget av flera skäl. Sjukskrivning får inte bli en ersättning för adekvat vård och behandling. För läkarkårens anseende är det vidare viktigt att sådana här ärenden handläggs noggrant. Även samhällsekonomiska skäl talar för att antalet felaktiga sjukskrivningar begränsas. Vi måste samtidigt komma ihåg att åtgärderna inom detta område måste utformas på sådant sätt att såväl läkarnas som patienternas krav på rättssäkerhet tillgodoses. Att avgöra om en patient bör sjukskrivas eller ej är inte alltid så lätt. Vad vi måste reagera emot är uppenbart felaktiga sjukskrivningar som kan anses vara ett missbruk av läkaryrket. Av mitt interpellationssvar framgår att riksförsäkringsverkets läkarvårdsdelegation kommer att göra en bred utredning av denna fråga och föreslå åtgärder för att effektivt förebygga och spåra allvarigare felaktigheter vid sjukskrivningar.

Vad beträffar medicinalväsendets ansvarsnämnd kan jag nämna att regeringen avser att under våren lägga fram förslag för riksdagen med anledning av medicinalansvarskommitténs huvudbetänkande. Vi får därför tillfälle att ganska snart diskutera frågor som rör ansvarsnämndens verksamhet och åtgärder som kan bidra till att minska antalet ärenden i balans hos nämnden.

Om snabbare åtgärder mot läkare på grund av felaktiga sjukskrivningar

Tisdagen den
6 mars 1979

Om snabbare åtgärder mot läkare på grund av felaktiga sjukskrivningar

När det gäller socialstyrelsens tillsynsverksamhet delar jag Gunilla Andrés uppfattning att den hör till socialstyrelsens viktigare uppgifter.

GUNILLA ANDRÉ (c):

Herr talman! Efter det senaste som statsrådet anförde har jag inget ytterligare att tillägga. Som jag uppfattar det delar statsrådet helt min uppfattning i denna fråga, dvs. att det är angeläget att vi kommer till rätta med de problem som finns och att det är viktigt att vi får systemet att fungera snabbt, effektivt och med beaktande av rättssäkerhetsaspekterna.

Jag tackar än en gång för svaret på min interpellation.

ANNA-GRETA SKANTZ (s):

Herr talman! Jag hade inte tänkt blanda mig i denna debatt utan bara sitta i kammaren och lyssna. Nu har det emellertid kommit fram sådana uppgifter och synpunkter att jag gärna vill göra några kommentarer.

Först skulle jag vilja säga att inom försäkringskassorna görs en kontinuerlig uppföljning av pågående sjukfall. Jag tycker därför att det är ett direkt fel i statsrådets svar. Där står nämligen att kassorna nu "har börjat att kartlägga förhållandena kring sjukskrivningar". Det har man alltid gjort i försäkringskassorna. Det är en mycket viktig uppgift som kassorna och personalen har.

När det gäller uppföljningen av dessa ärenden har kassorna förtroendeläkare som bistår dem med den medicinska bedömningen i försäkringsärendena. Råder det tveksamhet om ett sjukskrivningsfall – det kan vara fråga om långa och många sjukskrivningar – tar kassorna kontakt med vederbörande läkare, och denna kontakt leder i de allra flesta fall till resultat. Det kan vara så att vederbörande läkare lämnar en uppgift eller kompletterar tidigare lämnade uppgifter. Kassorna har generellt ett mycket gott samarbete med läkarna, men det är klart att undantag finns.

Kassorna har inte behövt anmäla många läkare till ansvarsnämnden. Men vad vi upplever som mycket bekymmersamt är att när vi anmäler en läkare dröjer det oerhört länge innan ansvarsnämnden tar upp ärendet. Malmö-kassan anmälde den 6 december 1977 en läkare och påminde i oktober 1978. Vi har fortfarande inte fått något svar. Göteborgskassan anmälde en läkare i maj 1977 och har påmint i februari, juni och augusti 1978.

Vi ser det som mycket allvarligt att det tar så lång tid innan ett ärende avgörs. Tycker statsrådet att det är tillfredsställande att det dröjer så länge? Jag skulle vilja säga: Jag tycker det är allmänt moralupplösande. Här engagerar vi personalen i kassan och tar upp ärendet i styrelsen. Vi ser mycket seriöst på de här ärendena. Och man måste – det är helt riktigt – göra mycket grundliga utredningar och ha ett material som är helt korrekt innan man anmäler en läkare, för det är mycket allvarligt att göra det, menar jag.

Nu säger statsrådet att det i ansvarsnämnden finns sex ärenden som gäller läkares sjukskrivning av patienter. Jag tycker kanske inte det är av så stort intresse hur många ärenden som ligger där, utan frågan är: Hur länge har de legat där? Det finns som sagt ärenden som legat där sedan 1977.

Det står också i interpellationssvaret att "åtgärder har vidtagits för att klarlägga i vilken omfattning felaktiga sjukskrivningar förekommer". Men det räcker ju inte med att klarlägga om det finns sjukskrivningar som kan vara felaktiga. Det måste ju vidtas åtgärder också mot de läkare som anmäls. Under tiden som åren går fortsätter ju dessa läkare sin verksamhet.

Därför skulle jag vilja ställa följande fråga, som anknyter till den fråga som Gunilla André ställde: Är statsrådet beredd att vidta åtgärder så att den balans som nu finns i ansvarsnämnden snabbt kan bringas ned? Det talas ju i svaret om att regeringen under senare år anvisat extra medel utöver budgeten just för att få ner ärendebalansen. Då är alltså min fråga: Är statsrådet beredd att vidta sådana åtgärder?

Statsrådet HEDDA LINDAHL:

Herr talman! Jag måste nog läsa upp en mening från min replik, där jag sade: "Inom försäkringskassorna görs också betydande ansträngningar för att spåra upp sådana ärenden." Det är naturligtvis en kontinuerlig bevakning som utförs av sjukkassan – det vet vi bägge mycket väl.

När det gäller en intensifierad verksamhet för att få fram sådana här tvivelaktiga fall vill jag peka på vad jag sade om dessa sex ärenden i interpellationssvaret: Ärenden av detta slag är mycket arbetskrävande och tidsödande". Ansvarsnämnden har därför fått extra resurser, vilket bör leda till att ärendebalansen minskar. Det är alltså extra resurser insatta för ansvarsnämndens arbete. Vissa försäkringskassor har också intensifierat sina undersökningar för att spåra felaktiga sjukskrivningar.

ANNA-GRETA SKANTZ (s):

Herr talman! Det var när jag läste svaret från statsrådet som jag reagerade, för där står: "Inom ansvarsnämnden väntar man ett ökat antal sådana ärenden, eftersom försäkringskassorna i bl. a. Stockholm och Göteborg har börjat att kartlägga förhållandena kring sjukskrivningar."

Det var det som jag ville protestera mot, för det står "har börjat", men har det pågått i många år, då tycker man liksom att man vill reagera.

Kan vidare statsrådets svar på min fråga tydas på det sättet att de balanser som nu finns, bl. a. de nämnda sex ärendena från försäkringskassorna, kommer att klaras av före hösten, om jag får uttrycka mig så vagt?

Statsrådet HEDDA LINDAHL:

Herr talman! Den frågan kan jag faktiskt inte besvara här från min stol. Jag är väldigt ledsen för att jag inte kan det.

ANNA-GRETA SKANTZ (s):

Herr talman! Statsrådet sade att man nu skulle göra kraftinsatser för att klara balanserna. Det var därför som jag dristade mig till att säga "före hösten". Jag hade naturligtvis helst velat säga "inom ett par månader".

Statsrådet HEDDA LINDAHL:

Herr talman! Det enda jag kan säga är att vi har givit ansvarsnämnden ökade resurser. Jag hoppas naturligtvis att vi skall komma i en bättre balans när det gäller ärendena. Allting talar för detta, men jag har väldigt svårt att här stå och lova det.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 8 Föredrogs men bordlades åter
Skatteutskottets betänkande 1978/79:30
Civilutskottets betänkande 1978/79:19

§ 9 Föredrogs och bifölls
Interpellationsframställning 1978/79:156

§ 10 Anmäldes och bordlades
Redogörelser
1978/79:11 Riksdagens revisorers berättelse över verkställd granskning av riksbankens tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1978
1978/79:12 Riksdagens revisorers berättelse över verkställd granskning av riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning under budgetåret 1977/78

§ 11 Anmälan av interpellationer

Anmäldes och bordlades följande interpellationer som ingivits till kammarkansliet

den 6 mars

1978/79:157 av *Nils Hjorth* (s) till statsrådet Carl Tham om en oljelagringsanläggning i Hargshamn:

Regeringen sade i torsdags nej till byggandet av ett oljelager i Hargshamn vid Upplandskusten. Det var ett högst oväntat beslut, vilket väckt både förvåning och bestörtning hos länsmyndigheter och i Östhammars kommun. Frågan om ett bergrum för lagring av olja i Hargshamn hänger intimt ihop med planeringen för ett industriområde, vars färdigställande nu allvarligt äventyras genom regeringens beslut. Kostnaderna för enbart ett industriområde blir nämligen så stora att risk föreligger för att man inte kan genomföra projektet.

Frågan om ett oljelager i Hargshamn är ett gammalt ärende som diskuterats och utretts under många år. Byggnadslov och dispens lämnades redan i november 1975 för anordnande av lagringsanläggning för olja i bergrum. Lovet avsåg ett bergrum om 500 000 kubikmeter. De hörda remissinstanser-

na, däribland försvaret, hade inget att erinra emot detta.

Den s. k. statssekreterargruppen, som tillsattes för att inventera och föreslå ersättningsarbeten för att kompensera neddragningen av byggnadsverksamheten i Forsmark, hade som främsta objekt ett bergrum för lagring av olja i Hargshamn. Efter många turer och bl. a. diskussioner om huvudmannskapet för anläggningen fick i april 1978 statens vattenfallsverk i uppdrag av regeringen att projektera bergrummet. Av den ram på 100 milj. kr. som regeringen tidigare beslutat om för arbeten till Forsmarksarbetare hade innehållits 25 miljoner för bl. a. detta bergrum. I november förra året begärde Vattenfall hos regeringen att få fullfölja projekteringen så långt att erforderliga tillstånd inhämtades och ett bindande avtal med markägare och nyttjanderättshavare m. fl. träffades. Det är denna framställning som nu regeringen helt kallt lämnar utan åtgärd. Ändå är överstyrelsen för ekonomiskt försvar (ÖEF) intresserad av ett beredskapslager om 150 000 kubikmeter olja. Hittills har de nedlagda kostnaderna för statens del uppgått till omkring 1,5 milj. kr., pengar som i och med regeringens beslut nu får anses helt bortkastade.

Motivet för ett bergrum var förutom oljeberedskapsskäl att öka sysselsättningen i norra Uppland samt att underlätta iordningställandet av ett industriområde i direkt anslutning till lagret och hamnen. Det är mycket angeläget att andra sysselsättningstillfällen kan erbjudas då arbetena i Forsmark trappas ned. Ett industriområde skulle ge möjligheter till detta. Genom att använda schaktmassorna från bergrummet för iordningställande av industriområdet skulle kostnaderna för detta bli avsevärt billigare. För projekteringen av industriområdet har kommunen erhållit statsbidrag. Om oljelagret hade byggts hade industriområdet kostat totalt 3,5 milj.kr., varav kommunen fått svara för ca 2,1 milj. kr. Regeringen säger nu visserligen ja till själva industriområdet, men kostnaderna för kommunen fördubblas till i runt tal 4 milj. kr. Därtill kommer förlusten av de arbetstillfällen som själva bergrummet inneburit.

Inget motiv har lämnats från regeringens sida om orsaken till stoppandet av oljelagret. Man är minst sagt förvånad i kommunen, på länsstyrelsen och i Hargshamnsgruppen, som ända sedan 1974 arbetat med Hargshamnsprojektet. Fördyringen av industriområdet som nu blir följderna kan leda till en icke önskvärd nedbantning, om det i detta nya och oväntade läge över huvud taget kan fullföljas.

Det vore ett verkligt dråpslag mot kommunen, då industriområdet får betraktas som en förutsättning för att kunna erbjuda nya arbeten när nedtrappningen i Forsmark om några år inleds. Ett klarläggande av motiven bakom regeringens avslag är därför nödvändigt, och extra åtgärder måste sättas in för att i det uppkomna läget klara industriområdet.

Med stöd av det anförda får jag ställa följande frågor till statsrådet Carl Tham:

Vad är orsaken till att regeringen sagt nej till ett oljelager i Hargshamn trots att intresse från ÖEF föreligger?

Är regeringen medveten om sambandet mellan byggandet av en bergrums-

anläggning för olja och det planerade kommunala industriområdet?

Är regeringen beredd att i det uppkomna läget ge utökad statsbidrag för att möjliggöra ett fullföljande av det planerade industriområdet?

1978/79:158 av *Olle Östrand* (s) till industriministern om åtgärder för att förbättra sysselsättningen i Gävleborgs län:

Läget på arbetsmarknaden i Gävleborgs län är mycket allvarligt. F. n. går mer än 5 200 personer eller 3,5 % arbetslösa. Av dessa är 1 716, eller 33 %, ungdomar under 25 år. Bortsett från storstadslänen är det enbart Älvsborg, Värmland och Norrbotten som redovisar högre arbetslöshetssiffror. Ca 25 000 människor står i dag utanför den reguljära arbetsmarknaden på grund av arbetslöshet, förtidspension eller av andra skäl. Skall Gävleborgs län komma upp i den genomsnittliga sysselsättningsnivå som gäller för riket, måste ca 20 700 nya arbetstillfällen tillskapas fram till 1985.

De strukturella förändringarna inom länets helt dominerande basnäringar, stål- och skogsindustrierna, slår hårt på samtliga kommuner.

Av detta framgår att alldeles speciella regional- och näringspolitiska insatser måste till för länets utveckling.

Inom järn- och stålsektorn är ca 24 000 människor direkt eller indirekt sysselsatta.

Mer än 35 000 människor eller 30 % av de yrkesverksamma är direkt eller indirekt sysselsatta enbart inom skogsnäringen. Detta kan jämföras med riket i sin helhet, där motsvarande siffra är 11 %. Det är därför av avgörande betydelse för sysselsättningsutvecklingen i länet att en offensiv satsning från samhällets sida sker på länets basnäringar. Ett oeftergivligt villkor är att en ökad vidareförädling sker inom skogsnäringens olika branscher. Viljan hos företagen att satsa på detta måste därför mötas med positiva åtgärder från regeringen.

Som exempel kan nämnas att Stora Kopparberg-Bergvik den 17 mars 1978 inlämnade en ansökan om prövning enligt 136 A § för ett nytt journalpappersbruk i Sandarne i Söderhamn. Detta skulle ge varaktig sysselsättning åt ca 200 personer, men också jobb åt upp till 600 man under uppförandet. Avsikten från bolagets sida var att snabbt komma i gång med byggnationen, som beräknas ta två år. Detta skulle då ge sysselsättning åt flertalet av de människor som drabbas när samma bolag, den 1 september i år enligt planerna, skulle lägga ner sulfidfabriken i Vansäter i Söderhamn. Den nedläggningen har nu tidigarelagts till april i år på grund av virkesbrist.

Trots att det nu gått ett helt år har man ännu inte fått något besked, fastän alla remissinstanser tillstyrkt.

Med det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till industriministern få ställa följande frågor:

Är industriministern beredd vidtaga åtgärder för att påskynda ett positivt beslut om Stora Kopparberg-Bergviks ansökan om ett journalpappersbruk i Söderhamn?

Är industriministern beredd vidtaga sådana näringspolitiska åtgärder som

syftar till en tryggad sysselsättning för de anställda vid Vansäter?

Vilka näringspolitiska åtgärder i övrigt är industriministern beredd vidtaga för att förbättra sysselsättningen på kort och lång sikt i Gävleborgs län?

§ 12 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 5 mars

1978/79:399 av *Oskar Lindkvist* (s) till statsrådet *Eva Winther* om bedömningen av ansökan om uppehållstillstånd:

Vill statsrådet utveckla de skäl som varit bestämmande för regeringens handläggning av ärendet *Ismet Kesen*?

den 6 mars

1978/79:400 av *Ingegerd Troedsson* (m) till socialministern om utbyggnaden av långvården:

I den överenskommelse som träffades mellan regeringen och kommunförbunden i somras och som sedan godkändes av riksdagen prioriterades utbyggnaden av barnomsorg, äldreomsorg och långtidssjukvård. Antalet platser i långtidssjukvården borde enligt denna överenskommelse "byggas ut i den takt som anges i gällande flerårsplaner". Dessa innefattar en utbyggnad från drygt 41 300 långvårdsplatser 1977 till 55 018 år 1983, dvs. med 13 700 platser under en sexårsperiod. Under femårsperioden 1978 till 1983 skulle utbyggnaden bli 11 350 platser och under fyraårsperioden 1979 till 1983 9 382 platser, dvs. 2 345 platser per år.

Överenskommelse lär nu ha träffats mellan regeringen och Landstingsförbundet om 10 000 nya långvårdsplatser under fem år – 2 000 platser per år – och om ett statligt bidrag för dessa på 170 milj. kr. per år under 1980 och 1981.

Överenskommelsen mellan regeringen och Kommunförbundet hösten 1975 om 100 000 nya daghemsplatser tillkom för att påskynda utbyggnaden av barnomsorgen. Den nu träffade överenskommelsen innebär en dämpning av takten i utbyggnaden av långvårdsplatser, trots att behovet är utomordentligt stort och snabbt växande.

Innebär den nu träffade överenskommelsen med Landstingsförbundet en sänkning av ambitionsnivån från regeringens sida i fråga om utbyggnaden av långvården?

Tisdagen den
6 mars 1979

*Meddelande om
frågor*

1978/79:401 av *Rune Torwald* (c) till budget- och ekonomiministern om taxeringsorganisationen i första instans:

När riksdagen våren 1978 fattade beslut om den nya taxeringsorganisationen i första instans m. m. med anledning av propositionen 1977/78:181, anslöt man sig till det enhälliga betänkandet 1977/78:55 från skatteutskottet.

I betänkandet framhålles med anledning av motionskrav på vissa regler för länets indelning i taxeringsdistrikt: "Även om det slutliga ansvaret i många fall kommer att åvila skattechefen, förutsätter utskottet att frågorna generellt kommer att lösas i samförstånd med länsstyrelsen och LSM."

Beträffande kravet på särskilda taxeringsdistrikt anknutna till LSM framhålles: "När det gäller indelningen i taxeringsdistrikt innebär förslaget i propositionen att en eller flera särskilda taxeringsnämnder i allmänhet kommer att inrättas inom de olika fögderierna."

Av länsstyrelsens i Göteborgs och Bohus län beslut den 30 november 1978 om länets indelning i taxeringsdistrikt framgår *dels* att beslutet fattats av länsstyrelse utan att förtroendemän deltagit, *dels* att flertalet fögderier inte fått någon särskild taxeringsnämnd anknuten till sig, utan att dessa nämnder i stället underställts länsstyrelsen.

Då detta uppenbarligen strider mot såväl statsrådets, utskottets som riksdagens intentioner, ber jag att få ställa följande fråga till statsrådet:

Vilka åtgärder kommer att vidtas för att säkerställa att riksdagsbeslutets intentioner beträffande taxeringsorganisationen i första instans blir respekterade vid kommande beslutstillfällen i här aktuella avseenden?

1978/79:402 av *Åke Gillström* (s) till statsministern om språkundervisningen för invandrabarn:

Statsminister Ola Ullsten har vid besök i Finland i förra veckan, enligt ett referat från en presskonferens på svenska ambassaden, uttalat sig om språkundervisningen för barn till finska invandrare i Sverige. Enligt detta uttalande avser regeringen att stoppa den undervisning som sedan länge pågår i vad statsministern kallar sammanhållna klasser för invandrabarn. Då beskedet har oroat många invandrarföräldrar i Sverige är det nödvändigt med ett klagande. Med anledning härav anhålles att till statsministern få ställa följande fråga:

Har statsministern med sitt uttalande velat tillkännage att regeringen avser att låta upplösa de finskspråkiga klasser – hemspråksklasser – som redan finns samt att revidera SÖ:s förslag om generellt tillstånd till kommunerna att ordna sådana klasser på låg- och mellanstadierna?

1978/79:403 av *Per Unckel* (m) till försvarsministern om planerna på ett nytt attackflygplan:

Enligt uppgifter i pressen skulle det vid tiden för regeringsbeslutet om nytt attackflygplan ha stått klart att flygplanet SK 38/A 38 kunde rymmas inom

försvarsramarna också för den period efter 1982 för vilken ÖB uppskattat det nödvändiga resurstillskottet till 600 milj. kr. Besparingarna i förhållande till tidigare uppgifter – besparingar som tillsammans uppgavs ha belöpt sig till 730 miljoner – skulle ha uppnåtts dels genom att de 430 milj. kr. som i såväl A 38-alternativet som A 20-alternativet avsatts för flygindustrins omställning mot slutet av århundradet skulle kunna avvaras, dels genom en kombination av marinens och flygvapnets behov av sjömålsrobot.

Kan försvarsministern bekräfta dessa uppgifter?

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 16.02.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert

Nr 96

Tisdagen den
6 mars 1979

*Meddelande om
frågor*